

ZY ve OSB

OSB: Tanım ve sınıflama

İçerik

01

OSB: Tanım

02

OSB:Tarihçe

Bleuler, Kanner, Asperger

03

Tanı Kriterleri

DSM-V, ICD-10

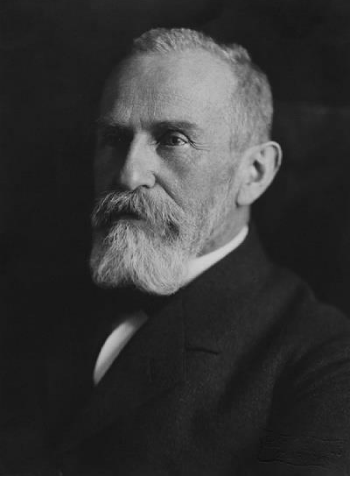

Ötizm Spektrum Bozukluğu: Tanım

Belirtileri genellikle 3 yaşından önce ortaya çıkan sosyal iletişim ve etkileşimde ciddi bozukluklar, tekrarlayıcı-basmakalıp-yineleyici hareketlerle karakterize nörogelişimsel bir bozukluktur.

Otizm Spektrum Bozukluğu: Tarihçe

Otizm terimi ilk kez 1911'de Bleuler (İsviçreli psikiyatr) tarafından şizofrenide gözlemlenen fantezi dünyasına çekilme ve gerçeklikten kopmayı tanımlamak için kullanılmıştır.

Otizm Spektrum Bozukluğu: Tarihçe

- Avustralyalı Leo Kanner (1943) sosyal ve duygusal bağlar kurmakta zorlanan çocuklar için otizm terimini kullanmıştır. 11 çocukta «nadir görölen, konjenital, çocuklukta başlayan kronik bir durum» olarak «erken infantil otizm»i tanılamakta kullanmıştır.

Avusturya'lı pediatriist Hans Asperger (1944), 4 çocuk için «otistik psikopati» terimini kullanmıştır.

Otizm Yunanca «autos» teriminden türetilmiřtir. Autos kendi iç haline yönelmiř anlamına gelir.

OSB, çocukluk çağı şizofrenisinden ayrı bir kategori olarak ilk kez «infantil otizm» adı ile 1980'de Amerika Psikiyatri Birliđi (APA) tarafından yayımlanan «Psikiyatride Hastalıkların Tanımlanması ve Sınıflandırılması – III» (DSM-III) te tanımlanmıştır.

1987’de tanı ölçütleri DSM-III-R ile genişletilmiş, terim «otistik bozukluk» olarak kullanılmaya başlanmıştır.

19914-2000 DSM-IV ve DSM-IV-’de Yaygın Gelişimsel Bozukluklar şemsiye kategorisi altında 5 grup olarak toplanmıştır:

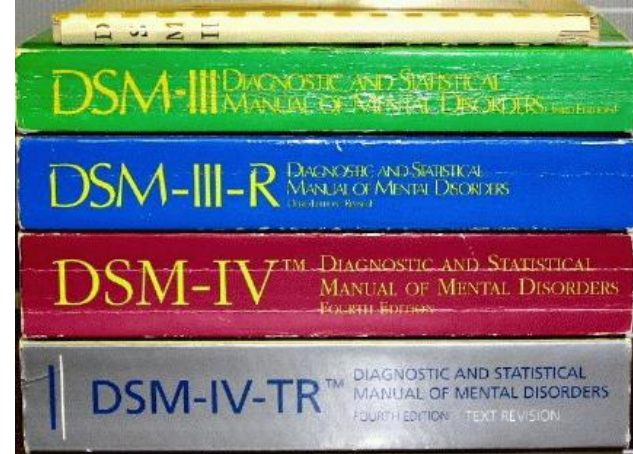
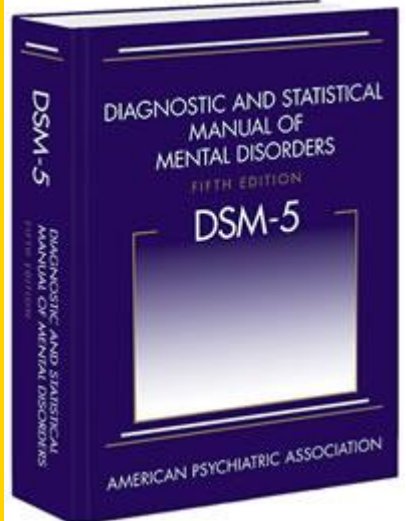
- Otistik bozukluk, Asperger sendromu, Rett sendromu, Çocukluk çağı dezintegratif bozukluğu ve başka türlü adlandırılmayan yaygın gelişimsel bozukluk

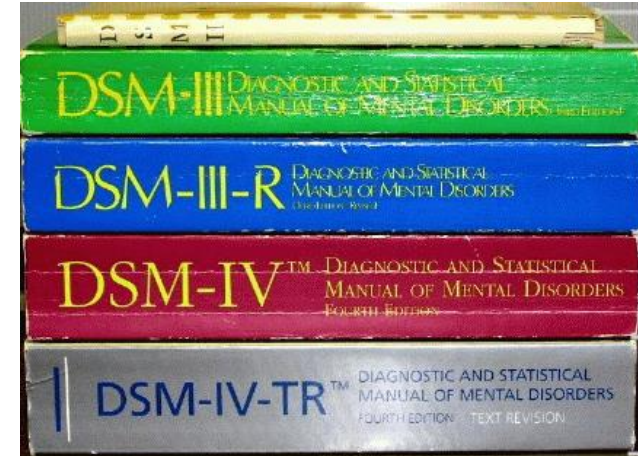
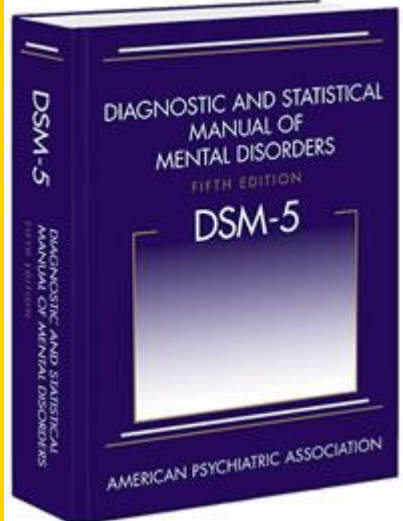

2013'te DSM'te OSB, Asperger bozukluğunu da içine alacak şekilde gruplanmış ve sorunlar iki ana kategoride ele alınmaya başlamıştır:

- Toplumsal iletişim, etkileşimde sorunlar
- Sınırlı, tekrarlayıcı davranış, ilgi alanı ya da etkinlikler

- **Otizmde görülen belirtiler/özelliklerin, herkeste değişik ölçülerde bulunabilen ve ancak belirli bir yoğunluğa eriştiğinde kişinin öğrenmesini ve sosyalleşmesini sınırlayan, hayat kalitesini azaltan bir «farklılık» olduğu belirtilmektedir.**

OSB, psiko-motor gelişim, sosyal duygusal gelişim, dil gelişimi, bilişsel gelişim gibi pek çok gelişim alanını birden fazla gelişim döneminde etkileyebilen bir bozukluktur.

OSB'yi tanılamak için kullanılabilen araçlar

Gilliam Otistik Bozukluk Derecelendirme
Türkçe Versiyonu (DSM-IV'e göredir)

Uyarlanmış Otizm Ölçeği-2
Davranış Kontrol Listesi
(DSM-V)

GOBDÖ-2-TV

Gilliam Otistik Bozukluk Derecelendirme Ölçeği -2- Türkçe Versiyonu
Doc. Dr. İbrahim H. Diken, Uzman Psikolog Arşar Ardic, Dil ve Konuşma Terapisti Dr. Özlem Diken

TANIMI

Gilliam Otistik Bozukluk Derecelendirme Ölçeği-2-Türkçe Versiyonu (GOBDÖ-2-TV), otistik bozukluğu karakterize eden davranışlar sergileyen 3-23 yaşlar arasındaki bireylerin değerlendirilmesini amaçlayan bir derecelendirme ölçeğidir.

KULLANIM AMAÇLARI

- ✓ Otistik bozukluk gösteren bireyleri tarama
- ✓ Otistik bozukluk gösteren bireyleri tanılama
- ✓ Ağır düzeyde davranış problemlerini değerlendirme
- ✓ Davranışsal ilerlemeyi belirleme/değerlendirme
- ✓ Bireyselleştirilmiş Eğitim Planı (BEP) için amaçları belirleme
- ✓ Bilimsel araştırmalar için veri toplama

KİMLER KULLANIM BELGESİ ALABİLİR?

GOBDÖ-2-TV'nin kullanım amacına göre; Psikiyatrist, Nörolog, Gelişimsel Pediatrist, Çocuk Doktoru ya da diğer Sağlık Uzmanları, Fizyoterapist, Dil ve Konuşma Terapisti, Çocuk Gelişimci, PDR uzmanı (Rehber Öğretmen), Sosyal Çalışmacı (Sosyal Hizmet Uzmanı), Okulöncesi Öğretmeni, Sınıf Öğretmeni, Özel Eğitim Öğretmeni, ebeveynler ya da diğer birincil bakıcıları GOBDÖ-2-TV KULLANIM BELGESİ'ni www.gobdo2tv.com adresinden gerekli online eğitimi aldıktan sonra alabilirler.

Otizm Davranış Kontrol Listesi (Autism Behavior Checklist-ABC) Modifiye Edilmiş Türkçe Versiyonu'nun Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması: Pilot Uygulama Sonuçları

Onur Özdemir¹
İbrahim H. Diken²
Özlem Diken³
Güçlü Şekercioğlu⁴

Özet

Bu çalışma, Otizm Davranış Kontrol Listesi (Autism Behavior Checklist-ABC)'nin Türkiye standartizasyonu öncesi Türkçe uyarlanması ve pilot düzeyde geçerlik ve güvenirliliğinin incelenmesini amaçlamaktadır. Çalışmanın katılımcıları yaşları 3 ile 20 arasında değişen Otizm Spektrum Bozukluğu (OSB) tanısına sahip bireylerin ebeveynleri/birincil bakıcıları (n=163), ve bu bireylerle çalışan eğitimciler/uzmanlar (n=164) oluşturmaktadır. Çalışmada ayrıca ayırt edici geçerliği sınamak amacıyla zihinsel yetersizlik, işleme yetersizliği ve herhangi bir yetersizliği olmayan normal gelişim gösteren bireylerden de veriler toplanmıştır. Veriler çalışmada modifiye edilen Otizm Davranış Kontrol Listesi ve Gilliam Otistik Bozukluk Derecelendirme Ölçeği-2-Türkçe Versiyonu ile toplanmıştır. Bulgular Modifiye Edilmiş Otizm Davranış Kontrol Listesi'nin ayırt edici geçerliğinin ve ölçüt geçerliğinin yüksek olduğunu göstermiştir. Güvenirlik bulguları da aracın iç tutarlılığının, testi-tekrar testi güvenirliliğinin ve diğer güvenirlik bulgularının yüksek olduğunu ortaya koymuştur. Çalışmada aracın Türkiye standartizasyonuna ilişkin öneriler sunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: Otizm spektrum bozukluğu, otizm davranış kontrol listesi, geçerlik, güvenirlik, değerlendirme, Türkiye örnekleme.

Otizm Davranış Kontrol Listesi

OTİZM DAVRANIŞ KONTROL LİSTESİNİN (ABC) GEÇERLİK VE GÜVENİRLİĞİNİN İNCELENMESİ

Türkan YILMAZ IRMAK* , Serap TEKİNSAV SÜTÇÜ** ,
Arzu AYDIN** , Oya SORİAS***

ÖZET

Amaç: Bu araştırmanın amacı otizmi belirlemeye yönelik bir tarama aracı olan ve 57 maddeden oluşan Otizm Davranış Kontrol Listesi'nin (ABC) geçerlik ve güvenilirliğini incelemektir. **Yöntem:** ABC'nin psikometrik özellikleri yaşları 3-15 arasında değişen 479 çocuktan oluşan bir örneklem üzerinde incelenmiştir. Örneklem daha önce otizm tanısı almış 208, zeka geriliği tanısı almış 97 ve hiçbir bozukluğu olmayan 174 çocuktan oluşmuştur. **Sonuçlar:** ABC'nin doğru sınıflama oranının % 88 olduğu bulunmuştur. Ölçekte kesme puanı 39 olarak belirlenmiştir. Güvenirlik bulguları incelendiğinde Cronbach alfa katsayısı ve iki yarım test güvenilirliği .92 olarak bulunmuştur. Puanlayıcılar arası güvenilirliğe bakıldığında iki öğretmen tarafından bağımsız olarak değerlendirilen 100 çocuk için .86,

ABC KAYIT FORMU

YÖNERGE: Çocuęu en iyi tanımlayan ifadenin karşısındaki sayıyı daire içine alınız. İfade çocuğu tanımlamıyorsa boş bırakınız.

	Duyusal	İlişki Kurma	Beden ve nesne kullanımı	Dil becerileri	Sosyal ve öz bakım
Kendi etrafında uzun süre döner			4		
Basit bir işi öğrenir fakat çabucak unuttur					2
Sosyal/çevresel uyaranlara çoęu zaman dikkat etmez		4			
Basit emirleri bir kere söylendiğinde yerine getirmez (otur, buraya gel, ayaęa kalk gibi)				1	
Oyuncakları uygun şekilde kullanmaz (örn. tekerlekleri döndürür)			2		
Öğrenme sırasında görsel ayırt etmesi zayıftır (büyüklük, renk ya da pozisyon gibi bir özelliğe takılır kalır)	2				
Sosyal gülümsemesi yoktur		2			
Zamirleri ters kullanır (ben yerine sen)				3	
Belirli nesnelere bırakmamak için ısrar eder			3		
İşitmiyor gibi görünür, bu nedenle bir işitme kaybı olduğu kuşkusunu uyandırır	3				
Konuşması detone ve aritmiktir				4	
Kendi kendine uzun süre sallanır			4		
Kendisine uzanıldığında kollarını uzatmaz (ya da bebekken uzatmazdı)		2			
Günlük programındaki/çevredeki değişikliklere aşırı tepkiler verir					3
Başka insanların arasındayken çağırıldığında kendi ismine tepki vermez (Ayşe, Can, Zeynep)				2	
Kendi etrafında dönme, parmak ucunda yürüme, el çırpma gibi davranışları keserek birden bağırır ve ani hareketler yapar			4		

Başka insanların yüz ifadelerine ve duygularına tepkisizdir		3			
“Evet” veya “ben” sözcüklerini nadiren kullanır				2	
Gelişimin bir alanındaki özel yetenekleri zeka geriliği kuşkusunu dışlar niteliktedir					4
Yer bildiren sözcükleri içeren basit emirleri yerine getirmez (“topu kutunun üstüne koy” ya da “topu kutunun içine koy” gibi)				1	
Bazen yüksek bir sese sağır olduğunu düşündürürcesine “irkilme” tepkisi göstermez.	3				
Ellerini amaçsızca sallar			4		
Büyük öfke nöbetleri ya da sık sık küçük öfke nöbetleri geçirir					3
Göz temasından aktif bir şekilde kaçınır		4			
Dokunulmaya ya da tutulmaya karşı koyar		4			
Bazen, çürükler, kesikler ve iğne yapılma gibi acı verici uyaranlara hiç tepki vermez	3				
Gergin ve kucaklanması güçtür (şimdi ya da bebekken)		3			
Kucaklandığında pelte gibidir (sarılmaz, tutunmaz)		2			
İstediği şeyleri göstererek elde eder				2	
Parmak uçlarında yürür			2		

Başkalarını ısırarak, vurarak, tekmeleyerek incitir				2
Cümleleri defalarca tekrarlar			3	
Oyun oynarken başka çocukları taklit etmez		3		
Gözlerine parlak bir ışık tutulduğunda genellikle gözlerini kırpmaz	1			
Başını vurarak, ellerini ısırarak kendine zarar verir			3	
İhtiyaçlarının hemen yerine getirilmesini ister, bekleyemez				2
İsmi söylenen beş nesneden daha fazlasını işaret ederek gösteremez			1	
Hiç arkadaşlık ilişkisi geliştiremez		4		
Bir çok sese kulaklarını kapatır	4			
Sık sık nesnelere döndürür, çevirir ve çarpar			4	
Tuvalet eğitimine ilişkin sorunları vardır				1
İsteklerini ve ihtiyaçlarını belirtmek için ya hiç konuşmaz ya da bir günde kendiliğinden kullandığı sözcük sayısı beşi geçmez.			2	
Çoğunlukla korkar ya da çok kaygılanır		3		
Gün ışığı karşısında gözlerini kısar, kaşlarını çatar ya da gözlerini kapatır	3			
Yardımsız kendisi giyinemez				1
Sesleri ya da sözcükleri sürekli tekrar eder			3	
Bakışları insanları "delip geçer"		4		
Başkalarının cümlelerini ya da sorularını tekrarlar			4	
Çoğunlukla çevresindekilerin ve tehlikeli durumların farkında değildir				2
Cansız şeylerle oynamayı ve zaman geçirmeyi tercih eder				4
Çevresindeki nesnelere dokunur, koklar ve/veya tadar.			3	
Yeni bir kişiyle karşılaştığında sıklıkla hiç bir görsel tepki vermez	3			
Nesnelere sıralama gibi karmaşık ritüeller içine girer			4	
Çok zarar vericidir, oyuncaklarını ve ev eşyalarını kısa zamanda kırar			2	
Gelişimsel gecikme belirtileri 30. ayda ya da daha önce ortaya çıkmıştır.				1
Gün içinde kendiliğinden, iletişimi başlatmak için kullandığı ifadelerin sayısı otuzu geçmez.			3	

Başkalarını ısırarak, vurarak, tekmeleyerek incitir					2
Cümleleri defalarca tekrarlar				3	
Oyun oynarken başka çocukları taklit etmez		3			
Gözlerine parlak bir ışık tutulduğunda genellikle gözlerini kırpmaz	1				
Başını vurarak, ellerini ısırarak kendine zarar verir			3		
İhtiyaçlarının hemen yerine getirilmesini ister, bekleyemez					2
İsmi söylenen beş nesneden daha fazlasını işaret ederek gösteremez				1	
Hiç arkadaşlık ilişkisi geliştiremez		4			
Bir çok sese kulaklarını kapatır	4				
Sık sık nesnelere döndürür, çevirir ve çarpar			4		
Tuvalet eğitimine ilişkin sorunları vardır					1
İsteklerini ve ihtiyaçlarını belirtmek için ya hiç konuşmaz ya da bir günde kendiliğinden kullandığı sözcük sayısı beşi geçmez.				2	
Çoğunlukla korkar ya da çok kaygılanır		3			
Gün ışığı karşısında gözlerini kısar, kaşlarını çatar ya da gözlerini kapatır	3				
Yardımsız kendisi giyinemez					1
Sesleri ya da sözcükleri sürekli tekrar eder				3	
Bakışları insanları "delip geçer"		4			
Başkalarının cümlelerini ya da sorularını tekrarlar				4	
Çoğunlukla çevresindekilerin ve tehlikeli durumların farkında değildir					2
Canlı şeylerle oynamayı ve zaman geçirmeyi tercih eder					4
Çevresindeki nesnelere dokunur, koklar ve/veya tadar.			3		
Yeni bir kişiyle karşılaştığında sıklıkla hiç bir görsel tepki vermez	3				
Nesneleri sıralama gibi karmaşık ritüeller içine girer			4		
Çok zarar vericidir, oyuncaklarını ve ev eşyalarını kısa zamanda kırar			2		
Gelişimsel gecikme belirtileri 30. ayda ya da daha önce ortaya çıkmıştır.					1
Gün içinde kendiliğinden, iletişimi başlatmak için kullandığı ifadelerin sayısı otuzu geçmez.				3	
Uzun süreler boşluğa bakar	4				
TOPLAM :					

Teşekkür ederim